

Н. Я. Кошкіна

ФАРМІРАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬнай ПАРЭМІЯГРАФІчнай ТРАДЫЦЫі (НА МАТЭРЫЯЛЕ ЗБОРНІКАЎ ПАРЭМІЙ XIX СТАГОДДЗЯ)

Анотацыя. У артыкуле разгледжаны матэрыял беларускіх парэміялагічных зборнікаў XIX ст. Вылучаны іх асноўныя параметрызацыйныя характарыстыкі, вывучаны асаблівасці мета-, макра-, мега- і мікраструктуры, праведзена параўнанне прынцыпаў каталагізацыі парэміяных адзінак у працах розных аўтараў, прасочана парэміяграфічная гісторыя асобных парэміяў. Зроблены высновы аб спецыфіцы беларускай парэміяграфічнай традыцыі на этапе моўнага станаўлення.

Ключавыя словы: парэмія, парэміяграфія, парэміяграфічныя параметры, структура зборнікаў парэміяў, парэміяграфічная традыцыя.

У сучаснай беларускай лексікаграфіі, да дасягненняў якой можна аднесці сотні выданняў рознага тыпу, усё больш актуальнымі становяцца даследаванні, прысвечаныя вывучэнню базавых характарыстык слоўнікавага мадэлявання, устанаўленню аптымальных прынцыпаў арганізацыі лексікаграфічных корпусаў. Так, беларускімі філолагамі актыўна распрацоўваюцца агульныя пытанні тэорыі лексікаграфіі (гл. працы В. К. Шчэрбіна), комплексна, у тэарэтычным, дыяхранічна-тыпалагічным, структурна-кантэнтным аспектах, даследуюцца беларуская лінгвістычная тэрмінаграфія (гл. працы В. Д. Дзятко), вылучаюцца і прымяняюцца на практыцы прынцыпы арганізацыі корпуса слоўнікаў тлумачальнага тыпу (гл. працы супрацоўнікаў Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН РБ: І. Л. Капылова, Т. М. Маракулінай, А. М. Лапцёнак, С. В. Ліпніцкай, Н. А. Снігіровой і інш.) і г. д. Закранаюцца ў даследаваннях і пытанні фразеаграфіі, у тым ліку ў яе гістарычным аспекце [гл. 1; 2].

Вялікую цікавасць у гэтым сэнсе ўяўляюць парэміялагічныя зборнікі, рэестр якіх складаецца з надзвычай спецыфічных адзінак. *Парэміі* – гэта разнавіднасць фальклорна-мастацкіх твораў, у якіх у выглядзе сціслага выказвання сканцэнтраваны вопыт і жыццёвыя назіранні мінулых пакаленняў у той ці іншай сферы чалавечай дзейнасці. Гэта фактычна абагульненыя суджэнні пра тыповыя з’явы жыцця, стасункі людзей і г. д. Важна таксама тое, што парэміі з’яўляюцца прэцэдэнтнымі адзінкамі, якія адначасова характарызуюцца ўніверсальнасцю і этнічнай унікальнасцю [3, с. 57]. Такая спецыфіка парэміяў, якія выступаюць і як мінітэксты, і як складовыя часткі больш вялікіх тэкстаў, валодаюць раздзельнаафармленасцю і семантычнай раздвоенасцю (а прыказкі яшчэ і закончанае структуры) [4, с. 32], выклікае шматлікія складаныя праблемы пры стварэнні парэміялагічных тэзаўрусаў (тэрмін *тэзаўрус* у дачыненні да лексікаграфічных збораў парэміяў уведзены В. М. Макіенкам [4, с. 32]). Даследаванне гістарычных заканамернасцей і нацыянальнай адметнасці гэтага працэсу – цікавая і актуальная навуковая задача, паколькі “для парэміялага праца з парэміялагічнымі слоўнікамі і зборнікамі – гэта не проста знаёмства з шырокім фондам ... прыказак і прымавак, народнай мудрасцю, але і прасочванне тэндэнцый збірання і вывучэння парэміяў, асаблівасцей і частотнасці фіксацыі тых ці іншых парэміяных адзінак” [3, с. 56].

У нашым даследаванні зроблена спроба прасачыць пачатковыя тэндэнцыі ў фарміраванні беларускай парэміяграфічнай традыцыі на матэрыяле наступных беларускіх парэміялагічных зборнікаў XIX ст.:

– *Ляцкіі Е. А.* Материалы для изучения творчества и быта белорусов, I: пословицы, поговорки, загадки. – Москва, 1898 (Ляц.) (тут і далей скарачэнні, пададзеныя ў дужках, будуць выкарыстоўвацца ў рабоце пры спасылках на адпаведныя парэміялагічныя зборнікі);

– Носович И. И. Сборник белорусских пословиц. – С.-Пб., 1874 (Нас.);
– Романов Е. Р. Белорусский сборник, т. 1: Губ. Могилевская, вып. 1–2: песни, пословицы, загадки. – Киев, 1885 (Рам.);

– Шпилевский П. М. Белорусские пословицы // Известия Императорской академии наук по отделению русского языка и словесности, том второй. – С.-Пб., 1853 (Шпіл.).

У беларускай дарэвалюцыйнай парэміялогіі ледзь не самае важнае месца належыць этнографу, фалькларысту і мовазнаўцу І. І. Насовічу. У яго “Сборник белорусских пословиц”, паводле падлікаў І. Я. Лепешава [1, с. 52], уключана 3715 запісаў, зробленых у розных раёнах Беларусі як самім збіральнікам, так і (часткова) яго папярэднікамі. Зборнік І. І. Насовіча з’яўляецца самым поўным зводам беларускіх прыказак і прымавак свайго часу.

Іншыя этнаграфічныя зборнікі XIX стагоддзя змяшчаюць меншую колькасць парэмійных адзінак і нярэдка паўтараюць тыя, што сабраны І. І. Насовічам, хоць таксама маюць у сваім складзе і зусім новыя, непаўторныя адзінкі. Другім па шырыні рээстрадага ахопу пасля зборніка І. І. Насовіча з’яўляецца “Белорусский сборник” Е. Р. Раманава, у які ўключана каля 2300 беларускіх парэмій з даволі частымі адсылкамі да працы І. Насовіча. Парэміялагічныя зборы Я. А. Ляцкага і П. М. Шпілеўскага яшчэ больш сціплыя ў колькасных адносінах. Так, Я. А. Ляцкі занатаваў каля 2040 беларускіх прыказак і прымавак (з іх, згодна з нашымі падлікамі, прыкладна 170 супадаюць поўнасю ці часткова з адзінкамі са зборніка І. І. Насовіча). У зборніку П. М. Шпілеўскага ўтрымліваецца каля 500 парэмійных адзінак (з іх прыкладна 20 супадзенняў з парэміямі, сабранымі І. І. Насовічам).

Мегаструктура (г. зн. парадак арганізацыі структурных кампанентаў слоўніка [5, с. 244]) аналізуемых зборнікаў яшчэ не выглядае цалкам сфарміраванай. Акрамя асноўнага корпуса, некаторыя зборнікі ўключаюць ў свой склад *прадмовы*, у якіх змяшчаецца адвольная аўтарская інфармацыя. Напрыклад, у прадмове (“Предувѣдомленіи”) да свайго зборніка І. І. Насовіч гаворыць пра арыгінальнасць і культуралагічную значнасць беларускіх прыказак і прымавак, тлумачыць прычыну выкарыстання ў тэксце некаторых надрадкавых знакаў, апісвае гісторыю збірання фактычнага матэрыялу, указваючы, што “въ 1845 году Янъ Чечотъ, издавая въ Вильнѣ польскимъ шрифтомъ сельскія пѣсни Нѣменскихъ и Двинскихъ Бѣлоруссовъ, присоединилъ къ нимъ до 180 бѣлорусскихъ пословицъ; а въ 1852 г. Отдѣленіе Русскаго языка и словесности Императорской Академіи Наукъ издало представленныя мною 100 пословицъ, въ Приложеніи къ Извѣстіямъ. Въ послѣдствіи я ... открылъ несравненно большее количество пословицъ, существующихъ въ говорѣ Бѣлорусскихъ жителей ... и собралъ ихъ болѣе 2000, которыя, бывъ приведены въ алфавитный съ прежними порядокъ, представлены въ 1863 году въ Этнографическое Отдѣленіе Императорскаго Русскаго Географическаго Общества” (Нас.). Е. Р. Раманаў у “Предисловіи” ў асноўным пералічвае і каратка характарызуе працы сваіх папярэднікаў, указвае іх станоўчыя рысы і недахопы. На яго думку, “Его [Насовіча] Бѣлорусскія пословицы – трудъ, пока единственный в своемъ родѣ” (Рам.). Песні ў зборніку, паводле яго слоў, часткова паходзяць са збораў іншых аўтараў, а вось прыказкі і загадкі запісаныя асабіста. Я. А. Ляцкі ў папярэдніх заўвагах да свайго выдання адначае час, калі праводзіліся палявыя запісы, канстатуе, што ўсе яны зроблены ім асабіста, гаворыць пра важнасць адлюстравання аўтэнтычнага вымаўлення парэмій і каратка характарызуе ўласныя транскрыпцыйныя прынцыпы, звяртае ўвагу на важнасць выпрацоўкі крытэрыяў адрознення прыказак і прымавак. Фактычна часопісны варыянт збору П. М. Шпілеўскага прадмовы ўвогуле не мае. Толькі ў зноскы ўказана, што “г. Шпилевскій держался въ своемъ Сборникѣ правописанія не того, что г. Носовичъ ..., стараясь сохранить во всѣхъ мелочахъ выговоръ народный” (Шпіл.). *Заклучны тэкст* у І. І. Насовіча ўяўляе сабой лексічны паказчык, у якім тлумачыцца

значэнне адметных беларускіх слоў, у Е. Р. Раманава – спіс памылак друку, а ў іншых зборніках зусім адсутнічае.

Макраструктура ўсіх разгледжаных парэміялагічных зводаў, а менавіта характар выбаркі парэмічных адзінак і прынцыпы іх рээстравага размяшчэння [5, с. 244], аналагічная. Паводле класіфікацыі В. М. Макіенкі [4, с. 32], гэта нацыянальна арыентаваныя моналінгвальныя тэзаўрусы з фармальным (алфавітным) размяшчэннем матэрыялу (гл. ілюстрацыі 1, 2, 3, 4).

А.

Аа — аа малое, покуль будзёць другое! аа — аа, Несцерко! покуль будзёць шэсцерко. Говорятъ шутливо, баюкая перваго ребенка молодой родственницы.

Абыбъ бѣда, а шіа будзёць. Говорятъ шуточно, если кто жалуется на недостатокъ денегъ для необходимыхъ потребностей.

Ілюстрацыя 1 – Зборнік І. І. Насовіча

В.

Важное кушанье—лапша съ котенятами. Насмѣшка надъ гордецомъ.

Варвара ночь уворовала. Варвары половину ночи уворовали.

Ср. у Носов.

Вашъ, да хвоста немашъ. Въ знач. не вашъ.

Верзе, а слухать нечего. Верзе, што на ротъ лѣзя. Вретъ.

Воду варить. Издѣваться.

Ілюстрацыя 2 – Зборнік Е. Р. Раманава

Сваё хадзяйства милѣй чужога царства.

Сваё дзёсяць раз пабъютца и памірутца.

Сваё сабаки грызутца: нихай.

Свайго вума ня ўложыш.

Сват ни сват, а чалавѣк свѣйски.

Ілюстрацыя 3 – Зборнік Я. А. Ляцкага

Авечку стрыгуць, барань дрыжыць. Когда одного из
 виновных наказывают, другой сочувствует его горю.
 Адзінь дасужь, да ня дужь. } Одному трудно рабо-
 Адзінь и у каши ня спорь. } тать.
 Адзінь чортъ, да умазаушыся. Неприетунный.
 Адной матки не адны дзѣтки.

Ілюстрацыя 4 – Зборнік П. М. Шпілеўскага

Аднак, хоць нацыянальная арыентацыя падкрэслена ўжо ў саміх назвах разгледжаных зборнікаў, некаторыя з іх маюць у сваёй структуры іншамоўныя (пераважна рускія) парэмійныя элементы, паралелі з якімі дапамагаюць тлумачыць сэнс беларускіх аўтэнтчных парэмій. Напрыклад, у І. І. Насовіча знаходзім такія адзінкі: *Байды биць = бить баклуши* (Нас., с. 4), *Без Бога ни до порога. Sine jove pedem move. Безъ Бога и не ступишь* (Нас., с. 5), *Идѣть добрый край, тамъ и подъ елю рай. Ubi bene, ibi patria* (Нас., с. 54), *Ты хочешь на гору, а чортъ за ногу. Ты от бѣды, а бѣда впереди* (Нас., с. 166); у Е. Р. Раманава: *Гдѣ пьетца, тамъ и льетца. Гдѣ пьютъ, тамъ и льютъ* (Рам., с. 293), *Гдѣсь за морамъ, гдѣсь на вострови, тамъ кабанъ живе, лычемъ оре, ногами скородя, хвостомъ стѣя, за имъ шианица родя. Дѣдъ старый ходя, шианицу збирае, калачи пеке и ѳсю войську кормя. Да намъ того не знайти, намъ того не бачить. Тамъ хорошо, гдѣ насъ нѣтъ* (Рам., с. 293), *На тѣй часъ и розумъ отняло. Крѣпокъ заднимъ умомъ* (Рам., с. 302).

Алфавітнае размяшчэнне парэмій можна было б лічыць вынікам нераспрацаванасці ў XIX ст. іншых прынцыпаў слоўнікавай фіксацыі парэмій. Аднак гэта не так. Паводле В. М. Макіенкі [4, с. 33], выдадзеныя прыкладна ў той жа час зборнікі У. І. Даля ("Пословицы русского народа", 1861–1862) і М. Номіса ("Українські приказки, прислів'я і таке інше", 1864) арганізаваны іншым чынам, а менавіта маюць ідэаграфічнае (тэматычнае) размяшчэнне парэмій.

З усіх элементаў **метаструктуры** зборнікаў (сукупнасць адносін, якія існуюць паміж рэстравымі адзінкамі, зафіксаванымі ў слоўніку, або ствараюцца яўнымі і няяўнымі сродкамі [5, с. 299]) у разглядаемых зборніках ёсць магчымасць гаварыць толькі пра іх **метамову**. Абсалютна прадказальна, што ва ўсіх выпадках метамовай парэміяграфічных твораў XIX ст. з'яўляецца руская мова, якая ўжываецца ў прадмовах і тлумачальных паясненнях.

Разнастайныя спецыялізаваныя лексікаграфічныя паметы і індыкатары ў зборніках фактычна адсутнічаюць. Пэўныя элементы такога кшталту сустрэліся толькі ў зборніку Е. Р. Раманава. Напрыклад, указанне на склон аднаго з кампанентаў парэміі (*Небу-не нагрѣишь* (выинт. пад.), Рам., с. 302), курсіўнае вылучэнне асобных элементаў (*Не пераскочивши, не кажи гопъ*, Рам., с. 303), а таксама шматлікія адсылкі да зборніка І. І. Насовіча (*Якъ зиму, якъ лѣто – на однимъ полозку гѣдитъ*. Засовка. Ср. у Нос., Рам., с. 336).

Што датычыць **мікраструктуры** разглядаемых зборнікаў (г. зн. зместу і арганізацыі асобных слоўнікавых артыкулаў [5, с. 349]), то ва ўсіх выпадках яна характарызуецца мінімальнай колькасцю інфармацыйных зон і ў большасці выпадкаў ва ўсіх зборніках з'яўляецца двухкампанентнай – складаецца з самой парэмійнай адзінкі і больш ці менш разгорнутага тлумачэння яе сэнсу:

– у зборніку І. І. Насовіча: *Бывши въ Римѣ, и папы не видѣлъ. Говорятъ на счетъ не обратившаго вниманія на важныя предметы* (Нас. ; с. 9); *Зѣ Жванца повезли мыло.*

Мыло здѣсь имѣетъ двоякое значеніе. Прямо: мыло и омылка – ошибка. Жванецъ – тоже двоякое значеніе, или въ значеніи мѣстечка, такъ называемаго, или отъ жевать. Жвать, какъ бы мыло сожвали, ошиблися въ расчетахъ. Грибъ съѣли (Нас.; с. 52);

– у зборніку Е. Р. Раманава: Господа дворане – съ паньскаго двора водовозы. Насмѣшка надъ чванливыми шляхтичами, первоначально (Рам., с. 293); Не петровскій день – по два разы не говорятъ. Насмѣшка надъ глуховатымъ. Петровскій день – до Петра, іюньскій, долгій (Рам., с. 303);

– у зборніку Я. А. Ляцкага: Мусю праниуѣ, ци не зьясі гарбуѣ? Насмѣшка надъ потомками французовъ, поселившихся въ началѣ столѣтія в нѣкоторыхъ уѣздахъ Минской губ. (Ляц., с. 21); Нех похвалѣны бѣндзя! Прыехали на калѣндзя...Ци узяла мѣтка нѣжки, што видаѣць з-за парѣжки? Эти поговорки перешли в живую рѣчь изъ слѣдующаго анекдота. Пріѣхавъ къ скупой хозяйке ксендзъ послѣ святокъ. Не желая платить за славленіе, хозяйка спряталась за дверь, а дочь свою научила сказать, что ея дома нѣтъ. Ксендзъ вошелъ и едва произнесъ привѣтствіе "нех похвалѣны бѣндзя"...какъ дочь закричала: «Мѣтки ў дѣму нѣма! Мѣтки ў дѣму нѣма!» А ксендзъ, увидѣвъ изъ-подъ двери ноги спрятавшейся хозяйки и догадавшись, въ чемъ дѣло, спрашиваетъ у дочери: «А ци ўзяла мѣтка нѣжки, и пр.» (Ляц., с. 24);

– у зборніку П. М. Шпілеўскага: Дай божя у добры час гавариць, у благи маучаць. Внушеніе говоритъ дѣло и кстати (Шпіл., с. 179); Кали не кракала варона у гару лету-чи, то унизь и пагатоую. Кто не пріобрѣтетъ чего в молодости, тому труднѣе прі-дется добывать на старость (Шпіл., с. 182).

У некоторыхъ випадках (менш часта ў І. І. Насовіча і Е. Р. Раманава, больш рэгулярна ў П. М. Шпілеўскага і асабліва ў Я. А. Ляцкага) парэміі проста фіксуюцца, а іх сэнс не расшыфроўваецца: Зъ міру по ниточіѣ, голому сорочка (Нас., с. 52); Гето цыганьская правда (Рам., с. 294); Нидасол на стале, пирасол на съпине (Ляц., с. 25); Зъ чужога каня и у балоуѣ зсядаюць (Шпіл., с. 181).

Граматычныхъ памет, этымалагічныхъ адсылак, прыкладаў ужывання ў мове парэміі ў разгледжаныхъ зборнікахъ не маюць. Хаця лексікаграфічная неабходнасць такіхъ элементаў усведамлялася тагачаснымі складальнікамі слоўнікаў. Напрыклад, у “Слоўніку беларускай мовы” І. І. Насовіча (1870) пры фразеалагічныхъ адзінкахъ рэгулярна падаюцца граматычныя, стылістычныя характарыстыкі і ілюстратыўны матэрыял [2]. Як зародкі стылістычныхъ памет у парэміялагічныхъ зборнікахъ ХІХ с. можна кваліфікаваць наступныя выразы ў складзе тлумачальнай часткі асобныхъ слоўнікавыхъ артыкулаў: *шуточно-язвительный упрекъ, шуточный отказъ, говорятъ насмѣшливо, говорятъ шуточно, насмѣшка надъ..., говорятъ съ похвалою, говорятъ въ родъ упрёка* і пад. (Нас.); *насмѣшка надъ..., иронія надъ..., шутливое приглашеніе (пожеланіе), шутка* і пад. (Рам.); *насмѣшка надъ...*(Ляц.); .); *насмѣшка надъ..., (оскорбительное) ругательство* (Шпіл.).

Матэрыял, прадстаўлены ў разглядаемыхъ зборнікахъ, уяўляе цікавасць не толькі для вывучэння тэндэнцый фіксацыі і пашпартызацыі парэміяльных адзінак, а яшчэ і ў плане парэміяграфічнай гісторыі асобныхъ адзінак. На думку А. І. Паздняковай, гэта надзвычай важна “для распрацоўкі методыкі кагнітыўна-прагматычнага мадэлявання парэміянай семантыкі” [3, с. 58]. У прыватнасці параўнальны аналіз розныхъ варыянтаў адной і той жа парэміі (што можа быць прадметам самастойнага даследавання) дазваляе глыбей зразумець парэміяны сэнс, усведамляючы яго не праз пэўныя лексічныя маркеры, а праз агульную кагнітыўную агульнасць парэміянага выказвання. Разуменне сутнасці кагнітыўнай мадэлі і каштоўнасныхъ акцэнтаў прыказак і прымавак становіцца значна больш празрыстым, калі супаставіць розныя версіі, напрыклад, такіхъ парэмія:

Зборнік І. І. Насовіча

На вовка помовка, а
медзвѣдзь сь-подь налуску.
Не плюй въ лужу, згодзицца
напицьца.
Собака брэшиць, а дворянинь
ѣдзиць.
Якое дзерево, такі і клінь;
якій бацька, такі і сын.

Чужым розумам сыгь не
будзешь.

Зборнік Е. Р. Раманава

На вовка помовка, а поѣла
рыбку лисичка.
Не плюй у воду: доведетца
(или згодитца) напйтца.
Собака брэшиць, а пань
ѣдзець.
Якій дубь, такі тынь; які
батька, такі сын.
Яковь кусть, таковь і
паростокь.
Чужихь людей слухай, а свой
розумь май.

Зборнік Я. А. Ляцкага

На воўка памоўка, а
мядзьеведзь цишком.
Ни плюй у крыницу:
прыдзиш па вадзицу.
Сабака брэшыць, вецир вея
(нося).
Які бацька, такая й дзицятка.

Чужым розумам
пражывеш.

Такім чынам, відавочна, што матэрыял беларускіх парэміялагічных зборнікаў XIX ст. уяўляе значную навуковую каштоўнасць не толькі таму, што яны змешчаюць вялікую колькасць адметных аўтэнтычных парэміяных адзінак, але і з-за таго, што ў іх фактычна пачалася выпрацоўка беларускай традыцыі ў сферы парэміяграфіі: адбывалася фарміраванне прынцыпаў пісьмовага афармлення і лексікаграфічнай падачы парэміялагічнага матэрыялу, а менавіта пры каталагізацыі намецілася тэндэнцыя да алфавітнага размяшчэння прыказак і прымавак з захаваннем арыгінальнага вымаўлення; устанаўліваліся неабходныя элементы слоўнікавай прадмовы (апісанне метадкі збору і прынцыпаў транскрыбавання матэрыялу, колькасныя паказчыкі сабраных адзінак, аналіз папярэдніх збораў і г. д.); распрацоўваліся спосабы фармулявання этымалагічных характарыстык, гістарычных даведак, аўтарскіх каментароў. Усім гэтым была пракладзена дарога кагорце пазнейшых парэміялагаў.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Лепешаў, І. Я. Класічная праца айчыннай філалогіі / І. Я. Лепешаў // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. – 1974. – № 3. – С. 52–54.
2. Лепешаў, І. Я. Фразеалагізмы ў «Слоўніку беларускай мовы» І. І. Насовіча / І. Я. Лепешаў, Г. Б. Хіхол // Весті АН БССР. Серыя грамадскіх навук. – 1989. – № 2. – С. 99–105.
3. Позднякова, Е. И. От сборника к словарю: паремиографический фактор в когнитивно-прагматическом моделировании / Е. И. Позднякова // Русская культура как объект современной лексикографии и фразеологии. – 2014. – № 3. – С. 56–58.
4. Мокиенко, В. М. Параметры славянской паремиографии / В. М. Мокиенко // Вестник Новгородского государственного университета. – 2014. – № 77. – С. 31–34.
5. Дзятко, Д. В. Беларуская лінгвістычная тэрмінаграфія: генезіс, структура, тыпалогія : манаграфія / Д. В. Дзятко ; нав. рэд. В. Д. Старычонок. – 2-е выд., перапрац. і дап. – Мінск : БВКІ, 2022. – 739 с.

Abstract. In the article the material of the Belarusian paremiological collections of the XIX century is considered. Their main parameterization characteristics are highlighted, the features of meta-, macro-, mega- and microstructure are studied, the principles of cataloguing paremiological units in the works of various authors are compared, the paremiographic history of individual paremias is traced. Conclusions about the specifics of the Belarusian paremiographic tradition at the stage of language formation are drawn.

Keywords: paremia, paremiography, paremiographic parameters, structure of collections of paremias, paremiographic tradition.